

KOSAM
KALKINMA ODAKLI STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

KÜRESEL RİSK RAPORU 2022

Ocak 2022

*Dünya Ekonomik Forumu tarafından hazırlanan
'Global Risk Report 2022' raporundan derlemedir.*

GİRİŞ

Küresel Risk Raporu, Dünya Ekonomik Forumu tarafından her yılın Ocak ayının ikinci haftası yayımlanan yıllık bir rapordur. Raporda küresel ölçekte devletleri ve toplumları tehdit eden ciddi risklerin neler olduğu ve neler olabileceği konularına ışık tutulmaktadır. Küresel Risk Raporu 2022 sayısında 2021 yılının muhasebesi yapılmaktadır. Raporda zorlayıcı bir pandemi döneminin ülkeleri ve toplumları nasıl etkilediği, ne tür risklerin ortaya çıktığı ve bunların nasıl tehdit oluşturduğu anlatılmaktadır.

2022 raporunun hazırlanmasında iş birliği yapan kurumlar Marsh McLennan, SK Group ve Zurich Insurance Group olup, rapor 11 Ocak 2022 tarihinde yayımlanmıştır.

KÜRESEL RİSK RAPORU 2022 ÖZETİ

2019 yılının sonlarına doğru Çin’de ortaya çıkan korona virüsü, kısa bir zamanda tüm dünyaya yayılmaya başladı. İlk zamanlar virüsün nasıl bir şey olduğu, tehlikelerinin neler olduğu gibi sorular cevapsız kalmış, virüs hızlı bir şekilde yayılmaya başlamıştı. Daha sonra bir takım seyahat, sokağa çıkma yasağı vb. kısıtlamalar ile alınan önlemlere rağmen salgın etkisini tüm dünyada arttırarak sürdürdü. Küresel ölçekte birçok alanda etkisini fazlası ile gösteren Covid 19 virüsü, ekonomiden sosyal hayata, kültürden sağlığa, güvenlikten çevre konularına kadar nice alanları doğrudan etkilemiştir.

Günümüzde şahit olunan durum pandemi öncesi ile karşılaştırıldığında ülkeler içerisindeki ‘geçim sıkıntıları’ ve ‘mental sağlık bozulmaları’ katlanarak artmış ve daha kötü bir hal almıştır. Küresel ölçekte bakıldığı zaman rapora göre ‘geçim sıkıntısı’ sorununun 91 ülkeyi ciddi şekilde etkileyeceği ve bu 91 ülkenin 16’sının G20 ülkelerinden oluştuğu belirtilmiştir.

Küresel Risk Raporu katılımcıları arasında yapılan ankete göre katılımcıların **sadece %16’sı** dünyanın genel durumu hakkında **pozitif** bir düşünceye sahip iken, katılımcıların **%11’i** ise küresel **iyileşmenin** hızla **artacağı** konusunda iyimser düşünüyor. Dünya’nın genel durumu hakkında katılımcıların **%61,2’si** ise **oldukça endişeli** olduğu belirtiliyor. Uzmanların görüşlerine bakıldığında ise rapor doğrultusunda **%84’ü** dünya ve geleceği konusunda oldukça endişeli.

Küresel ölçekte eşitsizlik her alanda son sürat devam etmekte iken bunun en çarpıcı örnekleri olarak dünya nüfusunun yarısının hala korona virüs aşısı olamaması ve dünyadaki öğrencilerin sadece **%35’inin** okulların açık olduğu yerlerde yaşaması gösterilmiştir.

Küresel Risk Raporu 2022 İnfografik -1

Katılımcıların sadece %16'sı dünyanın genel durumu hakkında **pozitif** bir düşünceye sahip.

Katılımcıların %11'i ise küresel iyileşmenin **hızla** artacağı konusunda **iyimser** düşünmekte.

Katılımcıların ise %61,2'si dünyanın genel durumu hakkında oldukça **endişeli** olduklarını belirtiyor.

Rapor doğrultusunda uzmanların ise %84' ü dünya ve geleceği konusunda **endişeli**.

Dünya Ekonomik Forumu tarafından hazırlanan 'Küresel Risk Raporu 2022'den alınan bilgiler ışığında oluşturulmuştur.

Küresel Risk Raporu doğrultusunda önümüzdeki 10 yıllık süreçte ciddi şekilde risk teşkil eden ilk 10 sorun şunlardır;

- 1) İklim eylemi başarısızlığı
- 2) Zorlu hava koşulları
- 3) Bio-çeşitliliğin yok olması
- 4) Sosyal dayanışmanın sarsılması
- 5) Geçim sıkıntısı
- 6) Bulaşıcı hastalıklar
- 7) İnsan eliyle doğaya zarar verme
- 8) Doğal kaynak krizi
- 9) Borç krizi
- 10) Jeoekonomik yüzleşme

Dünya'yı tehdit eden en kritik 5 riskten 1'i çevresel sorunlardır. Çevresel riskler konusuna baktığımızda bunun en kritik 3 riskinin; iklim eylemi başarısızlığı, zorlu hava şartları ve bio-çeşitliliğin kaybolması olarak gösterilmektedir.

'İklim Eylemi Başarısızlığı' dünya için 1 numaralı tehdit ve risktir. Rapora göre önümüzdeki 10 yıl boyunca da "iklim eylemi başarısızlığı"nın 1 numaralı tehdit olarak tüm dünyaya olumsuz etkileri olacaktır. Bu konuda oluşabilecek başlıca olumsuzluklar ise şöyle sıralanmaktadır; **Kuraklık, olağan üstü sıcaklık artışları, yangın, sel, kaynak kıtlığı ve türlerin yok olması.** Dünya genelinde farklı düşünce grupları tarafından karakterize edilen düzensiz iklim geçişlerinin, ülkeleri ve toplumları birbirinden ayıracağı ve aralarında bariyer oluşturarak iş birliği yapmalarına engel olacağına inanılmaktadır. Pandemi döneminde sera gazı salınım oranı dip seviyeleri görmekteyken, 2020 yılının önceki dönemlerine göre tekrardan sera gazı salınımında yukarı yönlü ciddi bir artış yaşanmıştır.

Günümüz ülkelerinin birçoğu hala daha karbon eğilimli sektörlerde üretimlerine devam ediyor ve bu sebepten ötürü diğer ülkeler ile mücadele avantajını kaybediyorlar. Buna ek olarak yüksek karbon maliyetlerine maruz kalıyorlar, teknolojik yeniliklerden uzak olup, sınırlı ticaret anlaşmaları yapmak zorunda kalıyorlar. Karbon eğilimli üretimi bırakanlar ise milyonlarca işçinin iş hayatını etkileyeceği, ekonomik dalgalanmayı tetikleyeceği, işsizlik sorununun derinleştiği ve sosyal-jeopolitik tansiyonun artmasına neden olacağına inanıyorlar. Raporda ayrıca, düzensiz ve aceleci şekilde uygulanan çevre politikalarının ise istenmeyen doğal yaşam sorunlarına neden olacağı vurgulanıyor. Birleşmiş Milletler Çevre Programı'nın 'Emisyon Açığı Raporu' verilerine göre (2021 verileri) **COP26'nın 1.5C° hedefine ulaşmanın mümkün olmayacağı** söyleniyor.

COP26'nın vaatlerine baktığımız zaman en önemlileri şunlardır;

2070 yılında Hindistan 0 emisyon hedefine ulaşacak, 2030 yılına kadar ise %50 oranında yenilenebilir enerjiye geçecek.

46 ülke 2040 yılına kadar kömür kullanımını bırakarak temiz enerji kullanımına geçecek.

104 ülke 2030 yılına kadar metan emisyonunu %30 oranında azaltacak.

Dünya orman nüfusunun %91'ini sınırlarında barındıran 141 ülkenin tamamı, 2030 yılına kadar ormansızlaşmayı bitirecek.

Kısa vadede ortaya çıkan bir diğer risk faktörü olan '**Sosyal Dayanışmanın Sarsılması**' 31 ülke için ciddi bir tehdit olarak görünmektedir. Bu 31 ülkeye ek olarak Arjantin, Fransa, Almanya, Meksika ve Güney Afrika da tehdit altında olan ülkeler arasındadır.

Küresel ekonomide 2024 yılına kadar %2,3 oranında bir **daralma** olması **beklenmektedir.** Bu daralmanın başlıca nedenleri olarak **artan ürün fiyatları, enflasyon ve borç krizi** gösterilmektedir. Pandemi sebebi ile küresel ekonominin çöküş yaşaması, işçi piyasasında

oluşan dengesizlikler, korumacılık, genişleyen dijital ağ, eğitim ve yetenek boşlukları Dünya'yı farklı görüşlere ayırmaktadır. Küresel istihdam oranı ise zaten düşük bir seviyede iken pandemi etkisi ile bu oran iyice azalma göstermiştir. Bundan en çok etkilenen kesim ise **kadınlar, gençler** ve **kalifiyesiz elemanlar** olmuştur. Rapora göre 2020 yılı kamu borcunun GSYİH'ye oranı %97 seviyesinde gerçekleşmiştir. Ayrıca aşırı fakir konumuna düşen insan sayısı ise 51 milyon artmıştır.

Teknolojik riskler ise kısa vadede önemli bir risk faktörü olarak karşımıza çıkmaktadır. Teknolojik risklere bir örnek vermemiz gerekir ise '**dijital eşitsizlik**' ve '**siber güvenlik başarısızlığı**' bunun en güzel örnekleridir. Dijital eşitsizliğin en çok etkileyeceği bölgelerin Latin Amerika ve Sahra Altı Afrika olacağı belirtilirken, bu bölgelerin '**dijital eşitsizlik**' konusunda 2022 yılına kadar en az gelişecek bölgeler olacağı tahmin edilmiştir. Bu bölgelere ek olarak diğer az gelişmiş ülkelerin de benzer durumla karşı karşıya kalacağı belirtilmiştir. Kısa vadede ciddi bir sorun olarak görünen diğer başlıklar; **yapay zekâ, uzay sömürme, sınır ötesi siber saldırılar, yanlış ve hatalı bilgiler, göç ve sığınmacılardır.**

Covid 19 döneminde karşımıza çıkan bir önemli husus ise **dijital sistemlere olan bağımlılığın** ciddi seviyelerde artış göstermesi ve bu durumun toplumların yapısını değiştirmesidir. Sahip olunan teknolojik cihazlar ve oluşturulan platformlar sayesinde, son 18 ayda pandemi sebebi ile birçok firma dijitalleşme yoluna girerken, birçok çalışanın uzaktan çalışma yöntemi ile çalıştığı aktarılıyor.

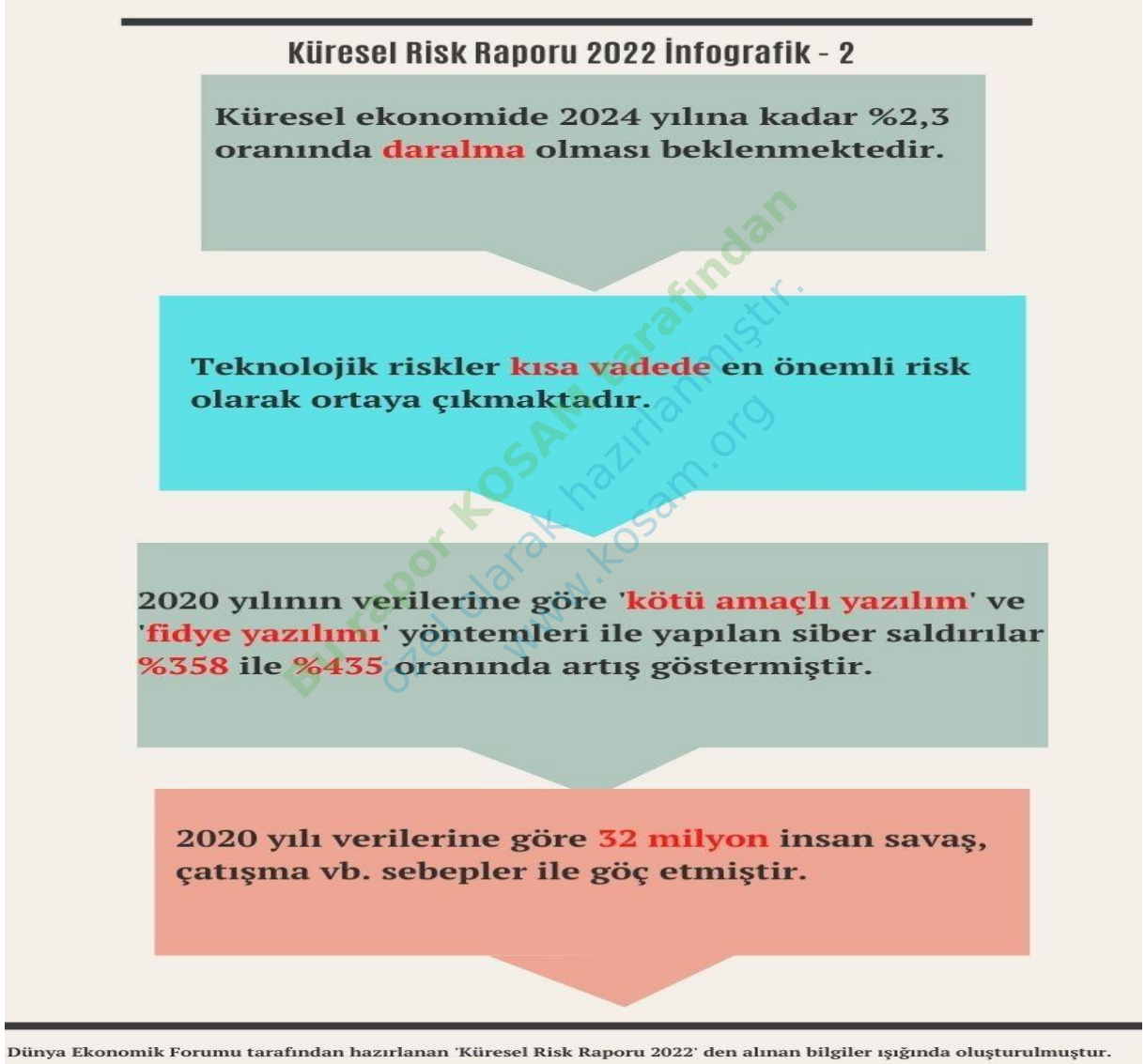
Pandemi döneminde ciddi şekilde sorunla karşılaşılan bir diğer alan ise **Siber Ortam** oldu. Sadece 2020 yılındaki verilere bakıldığında '**kötü amaçlı yazılım**' ve '**fidye yazılımı**' olarak bilinen yöntemler ile siber saldırılarda %358 ile %435 artış yaşandı. Bu siber saldırıların çoğunlukla kritik ve stratejik önemi olan yerlere yapıldığı ve bu yerlerin siber saldırılar karşısında savunulması ciddi maliyetlere neden olduğu belirtilmektedir. Bunlara ek olarak, birçok ülke ve firmanın hızla dijitalleşme yarışına girmelerine rağmen kendilerini bu tarz siber saldırılara karşı koruyabilecek teknik bilgiye ve ekonomik kaynağa sahip olmadığı özellikle belirtilmiştir.

Göçmenler meselesi ise küresel ölçekte hem uzun hem de kısa vadede bir başka ciddi sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Artan güvenlik riskleri, ekonomik zorluklar, politik düzensizlik milyonlarca insanı daha iyi bir ortamda yaşama gayesi ile '**gönülsüz-mecburi**' göçe zorlamaktadır. 2020 yılı verileri ışığında 32 milyon insanın savaş, çatışma vb. sebepler ile göç ettiği aktarılmaktadır. Artan göç baskıları ise uluslararası tansiyonu alevlendirmekte ve bu konu devletler tarafından bir jeopolitik enstrüman olarak kullanılmaktadır.

Son zamanlarda ciddi şekilde artan **uzay aktiviteleri** ve bu aktiviteler ışığında **askerileşme** ve **silahlandırma** gerçeklerinin olası riskleri ortaya çıkmıştır. Sınırlandırılmış ve modası geçmiş küresel yönetim, uzay regülasyonları bağlamında uluslar düzeyinde politikaların ve risklerin

farklılaşmasına ve ciddileşmesine, jeopolitik tansiyonun artmasına sebep olduğu aktarılmaktadır.

Küresel Risk Raporuna göre **pandeminin efektif yönetiminin 2 kritik noktası** bulunmaktadır. Bunlardan **ilki**; hükümetler değişen olaylara ve sonuçlara göre stratejik planlarını uygulamada ve düzenlemede daima hazır konumda bulunmalıdır. **İkincisi** ise; hükümetler prensiplere bağlı, etkili iletişim yolları ile sağladığı sosyal güveni devam ettirmelidir.

KÜRESEL RİSK ALGISI ANKETİ 2021 – 2022 SONUÇLARI

Küresel çapta görülen riskleri daha da büyütüp ciddi sorun haline getiren 3 önemli şey;

- Sosyal dayanışmanın sarsılması,
- Geçim sıkıntısı,
- Mental sağlığın kötüleşmesi.

Buradaki üç risk dahil olmak üzere, pandeminin bulaşıcı bir hastalık olması tüm dünyayı tehdit eden çok ciddi sorunlardır. Bahsedilen bu sosyal sorunlar ve yaralar, ulusal politikaların yapılmasını zorlaştırırken, küresel sorunların uluslararası iş birliği ile çözümlenmesinde gerekli olan ilgi ve odağı ciddi şekilde azalttığı belirtilmektedir.

Borç krizinin küresel ölçekte **önümüzdeki iki yıl içerisinde gerçekleşmesi** an meselesi olan önemli bir sorun olarak bahsedilmektedir. Anket katılımcılarının görüşlerine göre önümüzdeki üç ila beş yıl içerisinde ciddi bir kriz haline geleceğini düşünüyorlar. Hükümetlerin bu durum karşısında alması gereken kritik kararlar şunlardır;

- Gelirleri korumak, muhafaza edebilmek,
- İşleri muhafaza edebilmek,
- İş düzeni, alım – satım işlemleri vs. sürdürülebilirliğini sağlamak.

Dünya genelinde, genel borç yükü ciddi şekilde artmışken ve kamu bütçelerinin ciddi şekilde sıkılaştırılmasıyla ileriki dönemlerde yeşil dönüşüm için finans sağlanmasının önemli bir sorun olabileceği öngörülmüştür.

Anket sonuçlarına göre **zorlu hava koşulları** ve **iklim eylemi başarısızlığı** en önemli 5 kısa dönem riskleri arasında yer almaktadır. Ek olarak uzun dönemde belirlenen en önemli beş riske baktığımızda ise ortak temanın çevre ile alakalı olduğunu görüyoruz.

- Zorlu hava koşulları
- İklim eylemi başarısızlığı
- Bio-çeşitliliğin yok olması

Önümüzdeki on yıl boyunca gündemi meşgul edecek en ciddi sorunlar olarak devam etmeleri bekleniyor.

Katılımcılar; çevre konusundaki genel endişelerin pandemi döneminden önce de var olduğunu, özellikle iklim eylemi başarısızlığı ile artık dünyanın iklim değişikliğini çözebileceğine olan inancın azaldığını belirtiyorlar.

Dijital eşitsizlik ise gerçekleşmesi an meselesi olan bir başka ciddi tehdit, risk olarak atfediliyor ve yaklaşık olarak 3 milyar insanın (neredeyse dünya nüfusunun yarısı) bundan etkileneceği düşünülüyor. Fakat, bir tarafta bazı yerler bu konuda sıkıntılar çekerken diğer tarafta dijitalleşme konusuna çabucak uyum sağlayıp büyük sıçrama yapan bölgelerin de olduğu belirtilmiş. Böylesine bir sıçramaların getireceği en büyük sorun ise **güvenlik zafiyetlerinin artması** olarak belirtiliyor. Ankete katılan katılımcılara göre, **siber güvenlik zafiyetinin** dünya sistemini en az 2 yıl içerisinde, en çok 3 ila 5 yıl içerisinde **ciddi şekilde test edeceğine** inanıyorlar.

Son olarak katılımcılar **'jeoekonomik yüzleşme'** nin dünyaya karşı orta ve uzun vadede ciddi bir tehdit olacağına inanıyorlar. Pandemi ve pandeminin tüm dünyaya olan ekonomik sonuçları, bir kez daha küresel risklerin politik sınırlara saygı göstermediğinin açıkça anlaşıldığı belirtiliyor.